

Sluttrapport for arkivprosjekt

Varangerarkiver: kvensk/norskfinsk historie og kultur

Varanger museum IKS mottok i 2020 utviklingsmidler fra Arkiverket på kr 420 000 (2020/17241). Målet med prosjektet var å ordne, registrere, digitalisere og publisere arkivmateriale knyttet til kvensk/norskfinsk historie og kultur fra arkivsamlingen ved Varanger museum.

Inger Lene Nytingnes har vært prosjektleder og arkivar. Tove Kristiansen, konservator ved Vadsø museum-Ruija kvenmuseum, har vært rådgiver inn i prosjektet.

Resultater fra prosjektet

Gjennomgått arkivmateriale,	24 hm
Registrert arkivmateriale	108 arkivskapere fordelt på 32 arkiver (inkl. 2 dokumentsamlinger med flere arkivskapere) og 28 aktørbeskrivelser
Publisert på Digitalarkivet	13 kilder (2030 filer)

Egenvurdering av prosjektet

Å gjennomføre et arkivprosjekt som knyttes til etnisitet har vært svært utfordrende og lærerikt. Særlig er dette fordi vi har blitt mer oppmerksomme på de problematiske sidene ved å registrere arkivmateriale som dokumentasjon av kvensk/norskfinsk kultur og historie. Etnisitet fremstår sjeldent spesifikt i arkivmaterialet og det er betydelig uenighet innad i kvenske/norskfinske og finske miljøer i Øst-Finnmark om hva/hvem som er kvensk/norskfink og finsk. I tillegg er betegnelsen «kven» for noen forbundet med at det på 1800- og 1900-tallet ble brukt som et skjellsord. Andre igjen, har tatt eierskap til betegnelsen, som en del av revitaliseringen av det kvenske.

På tross av at vi er kjent med at aktører som fremkommer i arkivene har bakgrunn fra Finland eller Tornedalen (både finsk og svensk side) eller er etterkommere, så kan vi i mange tilfeller ikke registrere arkivene som *kvensk/norskfinsk*. Dette er både knyttet til etiske vurderinger vi har gjort underveis i prosjektet og til personlovgivningen.

Arkivmaterialet vi har gått gjennom var fra tidligere registrert i et excel-ark med lite beskrivende opplysninger. Det har også vært blandet med artikler, aviser og bøker, som vanligvis ville vært definert som litteratur/trykksaker. Vi har vært nødt til å skape et nytt system i samlingen, der vi skiller ut arkivmateriale fra litteratur/aviser, mens vi har gjennomgått materialet. Derfor har det vært et svært nitidig arbeid der vi har vært nødt til å gå veldig detaljert til verks.

Arbeidet har tatt mye tid. Vi har funnet at betydelige deler av arkivmateriale som kan knyttes til det kvenske/norskfinske er fragmentert, og består ofte kun av et enkelt dokument, eller av en mappe med få dokumenter. Dette har resultert i at vi har opprettet en dokumentsamling for Vadsø museum-Ruija kvenmuseum. Også arbeid med aktørbeskrivelser har tatt mye tid, da det til tider har vært utfordrende å fremskaffe informasjon om aktørene. Det har også vært nødvendig å muggsanere en del av dokumentene.

I arkiver til norske arkivskapere, særlig bedrifter, finner man også ofte dokumentasjon knyttet til det kvenske/norskfinske fordi det har vært integrert i Vadsøsamfunnet. Derfor har arkivmateriale fra ikke-kvenske/norskfinske arkivskapere også blitt gjennomgått og ordnet.

Prosjektet har resultert i at vi har fått gjort tilgjengelig en betydelig del arkivmateriale for brukere knyttet til det kvenske/norskfinske i organisasjonen. I eget arbeid knyttet til det kvenske/norskfinske har vi også fått tilgjengelig flere viktige kilder. Vi har fått publisert mindre enn vi hadde ønsket på digitalarkivet. Dette skyldes både utfordringer knyttet til personvern/etiske vurderinger og at arbeidet har medført tidkrevende finordning og omorganisering av det opprinnelige systemet som arkivene var innlemmet i.

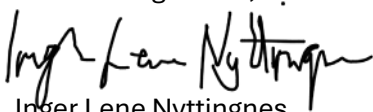
Erfaringsdeling

Resultatet i prosjektet skiller seg klart fra det som var utgangspunktet. Likevel har prosjektet gitt oss viktige erfaringer, dypere forståelse og nyttig fagkunnskap som vi ellers ikke ville ha fått. Denne erfaringen har vi delt i en rekke fora:

- Foredrag ved Inger Lene Nytingnes og Ann Tove Manshaus på Forskerforbundet ved museer og kulturminnevern (FMK) sitt årlege fagseminar 15.–16. september 2022.
- Artikkel. «*Varangerarkiver – tilgjengeleggjering av kvenske arkiv*», ved Inger Lene Nytingnes og Ann Tove Manshaus (Vestfoldarkivet) i tidsskriftet Aksess 25.11.2022; <https://www.aksess-tidsskrift.no/erfaringsdeling/varangerarkiver-tilgjengeleggjering-av-kvenske-arkiv/114462>
- Presentasjon ved Inger Lene Nytingnes på fellessamling for Finnmarksarkivene og privatarkivnettverket i Troms. Tromsø, 25. januar 2023.
- Artikkel. «*Strategier for å synliggjøre nasjonal minoritetskultur, - overføringsverdi og formidling fra museumsfeltet?*». Tidsskriftet Arkivråd. 2024 Nr. 1.

Vi ved Varanger museum IKS takker for muligheten til å gjennomføre prosjektet!

Med vennlig hilsen,

Inger Lene Nytingnes

Prosjektleder

Avdelingsleder

Varanger museum IKS, avdeling Vardø

e-post: inger.nytingnes@varangermuseum.no

Tlf: 97 64 92 62

Vedlegg: prosjektrekningskap.